

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FORARSSOLEN HAR BEGYNDT AT SMILE

Carl B. Christiansen & Co.

Landlystvej 38

Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

A/S ASP-HOLMBLAD

BINZER & CO

Aut. elektroinstall.
Østerbrogade 88 — Kbhvn. Ø.

DANSHIP A/S

ST. KONGENSGADE 68
KØBENHAVN K.

ERHARD ANDERSENS EFTF.

Vestergade 5 - København K.

ACKERMANN & SCHWANENFLÜGEL

Vekselerere & bankiers
Niels Juelsgade 11 - Kbh. K.

NORDISK

LÆDERVAREFABRIK
Skalbakken 6, Vanløse

MATHIAS & FEDDERSEN

Sydmarken 10—20 — Søborg

BECKMANN & JØRGENSEN

Dampfærgevej 23 - Kbh. Ø.

DE BLÅ RUTEBILER & EUROPA TURIST

Ålholms Plads - Valby - Kbhvn.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.

Næstformand: General Fl. B. Larsen, Kastellet, København Ø.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.

Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffs-lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Læge Børge Næsted, Læssøegade 141, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

Nummer 2
Februar 1961
16. årgang

Pigtraad

Redaktion:
Slagelsegade 9²
Telefon Øbro 8537
København Ø.

Danske koncentrationslejrfangers blad

*

Organ for Kammeraternes Hjælpesfond

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpesfond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikesstræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.
Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 24. febr.

INDHOLD:

Side

To tyskere, der venter på dom	23
Dansk komité	27
Jeg hader ikke	29
Rejser 1961	29
Gestapofangerne	31
Læserbreve	31
Dagbogsblade	33
Pressefolk som aktive modstandsfolk	36

To tyskere, der venter på dom

Eichmann, der myrdede 6 millioner jøder, og professor Heyde, der myrdede 80.000

Adolf Eichmann, som han ser ud i dag under interneringen i Israel.

Flere millioner menneskeliv har overbøddel Adolf Eichmann på sin samvittighed. Han sidder nu i sin fængselscelle i Palæstina og venter på sin dødsdom. Politiet passer på ham som ingensinde tidligere. Selv når han skal tale med sin tyske forsvarer, bliver han anbragt i et sikkert glasbur, og samtalerne med advokaten finder sted ved hjælp af mikrofoner. Der skal altid være mindst en tyk glasvæg mellem Eichmann og den, han skal tale med, idet man ikke vil risikere, at han — ligesom Goering — skal få lejlighed til at tage gift. Hans retssag menes at ville vare det meste af året, og den vil kaste lys over mange uhyggelige ting fra krigens år. Sagens akter fylder mange tykke bøger, og der har af den palæstinensiske efterretningstjeneste

været udført et helt fantastisk dygtigt kriminalarbejde.

Eichmanns arrestation vil huskes af de fleste. Han blev, som bekendt, anholdt i Sydamerika, hvor han opholdt sig under falsk navn. Han blev smuglet ud — som fange — og ført til Palæstina, hvor han nu har været gennem utallige forhør i flere måneder. Gennemgående har han beredvilligt fortalt sin historie, og han forsøger — som de fleste store nazibøddler — at skyde skylden på det tyske riges øverste. Gang på gang har han dog måttet vedkende, at det var ham, der gav ordrene til myrderierne.

EICHMANNS OFRE

Blandt Eichmanns ofre er ca. 500.000 ungarske jøder. Ialt var der i Ungarn ca. 900.000 jøder før krigsudbruddet, men de 500.000 af dem blev udryddet i tyske koncentrationslejre. Det var i Ungarn, at Eichmann mødte en af sine værste modstandere — den svenske diplomat Wallenberg, som havde held til at redde utallige mennesker, blandt andet ved at give dem et såkaldt svensk „beskyttelsespas“.

Eichmann var specielt udnævnt af Hitler som „ekspert i jødiske anlæggelser“. Han havde til hovedopgave at gøre Europa „racerent“. Kun yderst sjældent figurerede hans navn offentligt, men det var alligevel ham, der bag kulisserne fandt ud af de „mest virkningsfulde udryddelsesmetoder“. Eichmann begyndte sit „udryddelsesarbejde“ i Tyskland kort efter nazisternes magtovertagelse i 1933. Allerede i 1938 tog han til Wien for at udføre sin „specialopgave“ der, efter Østrigs tilslutning til Tyskland. Eich-

DISCONTOBANKEN

TORVET 14 — KØGE

VALD. HENRIKSEN A/S

SYDMARKEN 44

KØBENHAVN - SØBORG

**BYENS
PROTOKOLFABRIK**

P. Hvitfeldtsstræde 9 — Kbh. K.

MISSIONSHOTELLET

Helsingør

MAGASIN DU NORD

Helsingør

TIP-TOP

Nørregade — Køge

TEATERBYGNINGEN

Køge

KØBMANDSGÅRDEN

Hans Petersen
Nyråd

BRUGSEN

Nyråd

H. NIELSEN

Bagermester Nyråd

SPAREKASSEN FOR KJØGE OG OMEGN

A/S HASLE KLINKER- OG CHAMOTTESTENSFABRIK
ØSTERBROGADE 6 — KØBENHAVN Ø.

NORMAL-TRYKKERIET
ØSTER FARIMAGSGADE 16 B — KØBENHAVN Ø.

SCANDINAVIAN PHOENIX A/S
VESTERBROGADE 65 - KØBENHAVN V.

T. A. MEDING'S TØMMERHANDEL A/S
NÆSTVED

A/S SYDSJÆLLANDS JERNFORRETNING
NÆSTVED

DANSK PAPIRFORSYNING
NÆSTVED

NÆSTVED DISKONTOBANK
AKTIESELSKAB

WERNER DITLEVSEN
Aut. Fiat forhdl.
Næstved

**NÆSTVED
KAFFEBRÆNDERI**

A. PRIMDAHL
Buntmager
Ringstedgade — Næstved

CITY BASAREN
Næstved

BRISTOL
Vinhushgade — Næstved

PETER MORTENSEN
Statsaut. revisor
Østergade 8 — Næstved

NÆSTVED DAMPVASKERI

SERI-FOTO
Næstved

mann indledte sit arbejde ret stilfærdigt. Han sammenkaldte først nogle få indflydelsesrige jøder — Østrig havde på det tidspunkt ca. 1.000.000 jøder. Eichmann lovede jøderne al mulig assistance, idet han samtidig foreholdt dem, at det var klogest at forlade landet aldeles omgående. Adskillige jøder fulgte opfordringen, men for at få udrejsetilladelse, måtte de betale en klækkelig „flygtningeskatt“. Det kunne de fattigste naturligvis ikke. Eichmann foreslog dem da at få indflydelsesrige jøder i andre lande til at foretage indsamlinger for dem. Hvis pengene ikke kunne skaffes, ville Eichmann nemlig sørge for, at jøderne blev udryddet på nazisternes egen facon. Utallige jøder ofrede alt, hvad de ejede — for at få friheden i et land, der ikke var besat af nazisterne — og dem, der ikke nåede væk, sørgede nazisterne for i form af koncentrationslejre eller udryddelseslejre. Eichmanns metode skaffede milliardbeløb til de nazistiske pengekasser — og store beløb til Eichmann personlig. Man regner med, at ca. 100.000 jøder frivilligt forlod Østrig, men mange af dem blev senere fanget igen i andre europæiske lande.

„HELTEN“ EICHMANN

Eichmanns „udryddelsesmetoder“ var ens fra det ene land til det andet. Kort efter, at den nazistiske besættelse havde fundet sted, indfandt Eichmann sig og indledte udryddelsen af jøderne. I alt regner man med, at hans arbejde medførte ca. 5—6.000.000 menneskers død i tyske kz-lejre.

I sin „glansperiode“ var Eichmann forfalden til umådeholdt drikkeri. Han var som regel stærkt beruset, når han gav sine ordrer til udryddelse af de største antal, men i Berlin tog man anerkendende på hans værk. Hver gang det rapporteredes, at han havde foranlediget tusinder af jøders død, steg Eichmann i Hitlers agtelse.

Eichmann var så udspekuleret, at langtfra alle, der var i stand til at betale prisen for flugt til neutralt land — og som havde indsendt ansøgning derom — fik tilladelse til at rejse. Han forlangte at beholde en

del som „depositum“. Nazismen skulle stadigvæk have nogle i „reserve“, som de kunne give skylden for, at dette eller hint gik galt. Mange af disse mennesker blev på et eller andet tidspunkt sendt i kz-lejr, og en stor del af dem blev udryddet i de specielle udryddelseslejre.

I dag siger Eichmann selv: — Jeg kan godt se, at det er frygteligt, det, jeg har gjort, men som undskyldning tjener, at mange af disse mennesker — efter min fortsatte overbevisning — ikke var bedre værd! Han erklærer også åbent, at han ville gøre det samme igen, hvis han fik lejlighed dertil.

MIDDELHAVSØ SOM SÆRLIG LEJR

Efterhånden som krigen skred frem, standsede „tilladelserne“ til flugt fra nazisternes domæne, og Eichmann kendte kun een vej for jøderne, nemlig kz-lejrene og udryddelseslejrene. Eichmann fik da den idé at indrette en Middelhavsø til særlig lejr for jøderne, men selv om Hitler erklærede sig indforstået med denne plan, nåede man aldrig at få den realiseret. Man indledte i 1940 en række forhandlinger med den franske regering om overtagelse af Madagascar, som tyskerne mente velegnet til formålet, men franskmændene protesterede kraftigt, og forhandlingerne om sagen trak så længe ud, at englænderne i mellemtiden havde bidt så meget fra sig, at de nærmede sig øen, og dermed opgav Eichmann — og Hitler — hele „evakueringsplanen“. I stedet indledte Eichmann det, han selv kaldte den „totale udryddelse af Europas jøder“. Det ene tog fyldt med jøder efter det andet sendtes af sted til de tyske udryddelseslejre fra Europas forskellige lande, og efter direkte ordre fra Eichmann blev mange af disse mennesker sendt direkte til gaskamrene. En undtagelse herfra var i første omgang jøderne fra Norge og Danmark. Det jødiske efterretningsvæsen har hævdet, at de regner med, at Eichmann direkte er skyld i 6.000.000 menneskers død — både mænd, kvinder og børn, — men i anklageskriftet har man dog hidtil kun taget 1.000.000 menneske-

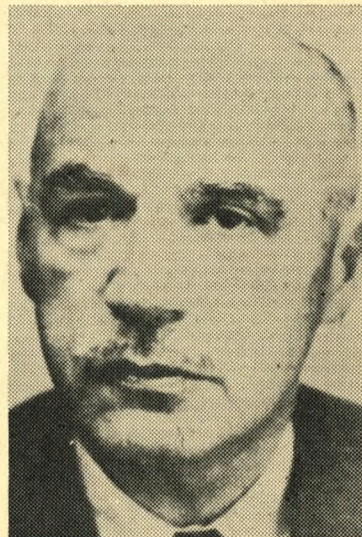
liv med, nemlig dem, man er sikre på at kunne bevise, at Eichmann personlig har givet ordre til skulle dræbes.

Det er denne Adolf Eichmann, der nu skal gøre regnskab for retten i Palæstina. Om kort tid indledes processen imod ham. Hidtil har han ikke vist tegn på synderlig anger, selv om fængselspsykose er begyndt at gøre sig gældende hos ham. Han siger selv:

— Jeg håber, at processen kan afsluttes hurtigst muligt. Jeg er godt selv klar over, at jeg ikke har gnist af chance!

Og det kan ingen vel fortænke ham i. Politiet regner dog med, at processen vil vare det meste af året ud, før en geværvalve kan afslutte en af nazitysklands mest forbruderi-ske og nedrigeste kapitler.

LÆGEN, DER DRÆBTE 80.000

Professor Werner Heyde skjulte sig i lang tid i Flensborg under navnet Sawade.

Noget senere end Eichmann-processen indledes sagen mod en anden af Hitlers modbydelige håndlangere, professor, dr. Werner Heyde, der for godt et halvt år siden blev arresteret i Flensborg, hvor han lige siden krigsafslutningen har holdt sig skjult under et falsk navn. Heyde har myrdret ca. 80.000 mennesker. Men han

VORDINGBORG
TRÆLASHANDEL

K. MIKKELSEN
Isenkram
Algade 18 - Vordingborg

H. J. HANSEN
Handelsgartner
Valdemarsgade 43 - Vordingborg

C. J. BORELLA-HANSEN
Aut. installatør
Algade 32 - Vordingborg

CHR. LARSEN & SØN
Snedkermestre
Algade 92 - Vordingborg

HOTEL „FÆRGEHAGEN“
Kalvehave

HØYERS KONDIOTORI
Stege

STENCO A/S
BETONCO A/S
ODENSE

THEILS POLSEN
ODENSE

L. POULSEN I/S
TØMRER- & SNEDKERMESTRE
WICHMANDSGADE 15
ODENSE

MØENS DISCONTOBANK
Aktieselskab
STEGE

JAC. ENGELBREDT A/S
VORDINGBORG

AKTIESELSKABET
BANKEN FOR VORDINGBORG OG OMEGN

AKTIESELSKABET
LANDBRUGS- OG HANDELSBANKEN
I VORDINGBORG

SPAREKASSEN FOR VORDINGBORG, PRÆSTØ OG OMEGN
VORDINGBORG

SPARE- OG LAANEKASSEN
FØR LANDBOERE PAA MØEN

ODENSE SEGLMÆRKEFABRIK A/S
HENRIETTEVEJ 1—3, ODENSE

BORRIS AKKUMULATORER
til biler, motorcykler, traktorer m. m.
Møller & Co. Odense A/S - Asylgade 16 - Telefon 12 33 43

KONSUMMÆLKMEJERIERNE
ODENSE

er — desværre — heldigere stillet end Eichmann, idet hans sag skal til behandling for en tysk ret. Meget tyder på, at han i første omgang redder livet, selv om han idømmes retsens strengeste straf.

Der er kommet artige oplysninger frem i forbindelse med sagen mod bøddelen, professor Heyde. Det har nemlig nu vist sig, at adskillige kendte mennesker i Flensborg — bl. a. nogle af dr. Heydes kolleger — har kendt hans virkelige identitet, og der har også været nævnt, at man i visse regeringskredse i Bonn kendte til dr. Heydes gerninger, hans skjulested og falske navn.

DEN SÆRLIGE METODE

Dr. Heydes sag skal til behandling ved retten i den lille by Limburg i nærheden af Frankfurt. Det var fra denne by, han i krigsårene udrettede „sit store arbejde for der Führer“.

Dr. Heyde har „æren af“ at have fundet på et af Hitler-tidens bedste udryddelsesvåben, nemlig den såkaldte „Euthanasi-metode“, der i første omgang var beregnet til at udrydde Tysklands sindssyge, men som senere udvidedes til også at udrydde en del af ofrene i de tyske kz-lejre.

Denne retssag vil sandsynligvis kunne afsluttes i begyndelsen af efteråret.

Der er det særlige ved Heyde-affæren, at hans virke var kendt af de 30—40.000 mennesker, der boede omkring ham i de nærliggende landsbyer. Alle disse mennesker kendte til den kvalmende røg, der steg op fra skorstenene i krematorierne i hans „specielle lejr“. Den hed „Hadamard“ og var ikke nogen kz-lejr i den forstand, men et såkaldt „udryddelsescenter“. Når en patient fra en sindssygeanstalt, eller en transport fra en kz-lejr var bestemt for „Hadamard“, vidste de forskellige besked. De fleste var døde allerede ved ankomsten.

INGEN SLAP LEVENDE DERFRA

Transporten til „Hadamard“ foregik altid i grønne busser. Allerede før afrejsen til lejren havde de forskellige ofre fået den lille indsprøjtning, der udgjorde euthanasi-programmet, og ved ankomsten til „centret“ var livet

udslukt. Dem, der endnu var i live, tog professor Heyde sig „kærligt“ af. Ingen fanger er tilsyneladende sluppet levende fra en transport til „Hadamard“.

Endnu snakker befolkningen om „de grønne busser“. Det var almindeligt i krigens tid, at legende børn, der blev gale på hinanden, sagde, at „du fortjener en tur med de grønne busser“, et eksempel, der tydeligt viste, at befolkningen på enen vidste besked. Nu skal seks nævninge fra de små landsbyer omkring „centret“, og tre juridiske dommere, erklære hovedmanden for disse menneskedrab for skyldig eller ikke-skyldig.

Flere præster på egnen har direkte protesteret overfor Hitler-styret på grund af udryddelserne i Hadamar, men de fleste af dem kom galt af sted med deres protester. Dette er dog også en ting, der viser, at befolkningen vidste besked, og det er ganske ufatteligt, at dr. Heyde har kunnet holde sig skjult så længe i Flensborg.

„DEN LILLE EKSPEDITION“

Dr. Heyde's „fortjenester for det hitlerske rige“ stod ialt på i fire år. Der er ingen, der med sikkerhed ved, hvor mange mennesker han i virkeligheden har myrdet — man ved blot, at det mindst var 80.000. Heyde bekymrede sig aldrig om nogen form for „undersøgelse“. Han foretog, som han selv siger, „blot den lille ekspedition til de evige jagtmarker“. Til at begynde med var det udelukkende patienter fra sindssygehospitalerne, han myrdede, men senere blev det også fanger fra kz-lejrene, som ifølge den tyske opfattelse måtte være „sindssyge, når de havde været med til at kæmpe imod Hitler-regimet“. Heyde selv var ligeglad — om det var den ene eller den anden slags.

Han sidder for tiden fængslet i Frankfurt, hvor han er ivrigt optaget af at læse anklageskriftet, der foreløbig omfatter ca. 75.000 tætskrevne sider. Men der er tilsyneladende ikke noget som helst at se på ham. Han fortrækker ikke en mine, og han har hidtil pure nægtet at udtale sig. Selv om der er et halvt hundrede vidner imod ham, siger han blot: — Jeg har

kun udført det, jeg har fået ordre til!

Der er foreløbig intet, der tyder på, at han kan klare sig så let. Men det havde alligevel været mere betryggende, såfremt han havde fået sin sag til behandling ved en domstol udenfor Tyskland — og i et land, hvor man endnu har bevaret dødsstraffen!

For det turde da være helt meningsløst, at han skal have en chance for at slippe fra sine ugerninger med livet i behold!

—ark.

Dansk komité stiftet for Verdens Veteran Fonden

På foranledning af „Frihedskampens Veteraner“ dannedes i løbet af 1960 den danske nationalkomité for Verdens Veteran Fonden i Luxembourg.

Nationalkomiteen afholdt den 15. januar stiftende møde i København, hvor ambassadør Henrik Kauffmann og lrs. Svend Truelsen valgtes til henholdsvis formand og næstformand, mens prins Georg overtog hvervet som medlem af Verdens Veteran Fondens råd i Luxembourg på nationalkomiteens vegne.

Blandt de udenlandske deltagere i mødet var direktøren for Verdens Veteran Fonden, wingcommander R. A. Sandison, grev Francois de Clermont-Tonnerre, der er fransk rådsmedlem i fonden, samt medlem af den norske nationalkomité, direktør Hans Cappelen, Oslo.

Nationalkomiteens arbejde vil bestå i at yde moralsk og økonomisk støtte til Verdens Veteran fondens humanitære arbejde, bl. a. i udviklingslandene.

Kammeraternes Hjælpesfond er de raske kammeraters hilsen til de syge

Mærkatene fra Kammeraternes Hjælpesfond kan fås gennem kontoret, St. Kanikestræde 10, K.

Giro 780.

HOLBECKS FAJANOEFORRETNING AKTIESELSKAB Odense
KONSERVEFABRIKEN „NYBORG“ Havnen - Nyborg
KAJ LARSEN Sten- og billedhugger Hobro
H. HALKJÆR Møbelforretning Adelgade 5 - Hobro
MASKINFABRIKKEN R E G E N T Hobro
HIMMERLANDS FLØDE IS Aars
SPAREKASSEN FOR AARS OG OMEGN
C E N T R U M HERRE- OG DRENGETØJ Aars
GUNNAR ALBERTSEN Dissings efft. Adelgade 5 - Hobro
AUTOGAARDEN Adelgade 72 - Hobro
FOTO-MAGASINET K. A. Bjørn-Jensen Adelgade 15 — Hobro.
TORBEN BETZER MASKINFABRIK — HOBRO Jernbanegade 13
BOGLADEN HOBRO

B P G A S A/S AARHUS	H. WIED RÅDGIVENDE CIVILINGENIØR HAVNEGADE 6 — AARHUS
C. CLAUSEN DAMPSKIBSREDERI A/S AARHUS	PER AARSLEFF CIVILINGENIØR V. ALLE 20, AARHUS
AARHUS STEVEDORE CO.	
AARHUS HAVNEVÆSEN	
AARHUS VÆRKTØJSMAGASIN A/S AARHUS — KØBENHAVN	
HAVNEARBEJDERNES FAGFORENING AARHUS	
A. MIKAEL LAURSEN SNEDKERI - POLSTERMØBELFABRIK SCT. PAULS KIRKEPLADS 9 - AARHUS	
AKTIESELSKABET KORNERUP, KOCK & BANG HAVNEGADE 6 - AARHUS	
JYDSK CENTRALTRYKKERI A/S AARHUS	
AKTIESELSKABET BANKEN FOR HOBRO OG OMEGN	

Jeg hader ikke, siger Gudrun Fiil

Men endnu har hun ikke givet hånd til en tysker

Gudrun Fiil finder i hverdagen hvile i at opfylde Marius Fiil's ønske om at føre Hvidsten kro videre.

„Jeg hader ikke. Vi må ikke glemme, at der har været og stadig er mange gode tyskere, men endnu har jeg ikke givet en tysker hånden“. Således udtalte den landskendte krokone i den landskendte Hvidsten Kro ved Randers, fru Gudrun Fiil, for nylig i et interview. Ordene kan stå som essensen af den indstilling der præger fru Fiil, som for nylig fyldte 70 år. De fleste husker stadig den hårde skæbne, der ramte den lille landsby Hvidsten og specielt fru Gudrun Fiil. I 1944 oplevede hun en tidlig morgen, at tyskerne hentede hendes mand, Marius, en søn, en svigersøn og to døtre. Tre af dem vendte aldrig tilbage. Intet under, at denne stoute kvinde — præget fra barndommen på Herning-egnen — måtte gennem vanskelige år.

Men der gik ikke længe, før fru Fiil fandt sig selv. Den særprægede kro med det tilhørende landbrug optager hende fra tidlig morgen til sen aften, og ind imellem bliver der alligevel tid til at slå en sludder af med de mange gæster i ind- og udland. Helst ser hun, at det foregår i køkkenet, hvor hun foretrækker at anvende sine kræfter.

At fru Fiil har magtet denne store opgave, skjuler hun ikke sin glæde over. I sit afskedsbrev for henrettelsen skrev hendes mand til hende, at han håbede, det ville lykkes at holde kroen i gang. Dette satte hans enke som sit mål — og det er lykkedes fuldt ud. I de lavloftede stuer er der altid stort rykind, og udenlandske gæster er en dagligdags begivenhed.

Frå forskellig side er Gudrun Fiil blevet fremhævet og udmærket for familiens indsats under krigen. Selv siger hun i dag, at den tid nu må være glemt. Alligevel står krokonen i den gamle privilegerede bygning i Hvidsten stadig som et symbol på dansk modstandskamp i de onde år.

EN TAK TIL POLITIFOLKENE.

Fra norske studenter.

Den norske lektor Rag Sulutvedt har læst de angreb, der har været fremme på det danske politi i forbindelse med den franske journalist Georg Martellis bog.

Sulutvedt var sammen med de danske politifolk både i Neuengamme og i Buchenwald. Han afviser pure de fremsatte angreb. Han har talt med mange af sine fangekammerater og

mener derefter, at han kan tale også på deres vegne. Han slutter sit indlæg i Politiken for 16. januar 1961 med at udtale, at de danske politifolk er blevet de norske studenters personlige venner, og han vil på egne og kammeraters vegne takke dem for den store og uegennyttige hjælp, de gav nordmændene på det materielle plan og for den hjælp og opmuntring, de gav gennem den høje moralske standard.

REJSER I 1961

Kammeraternes Hjælpefond arrangerede i 1959 og 1960 ialt 6 rejser, hvori deltog ca. 237 personer, fordelt i 57 privatautomobiler.

Hovedparten af bilejerne, der havde stillet deres vogne til rådighed, var enten tidligere fanger eller tidligere modstandsfolk — og alle de øvrige var skadelidte tidligere fanger — med eller uden kone, og det blev 6 vidunderlige rejser.

Som ventet blev der rettet en række forespørgsler til KH's kontor, om fonden — også i 1961 — arrangerede fællesrejser til Østrig og Italien for tidligere fanger. — Det gør fonden ikke. KH er ikke noget rejsebureau, men arrangerede kun disse rejser i anledning af 15 året for Danmarks befrielse — i stedet for et stævne — fordi der var større stemning for rejser.

Men — der er endnu mange, der gerne vil ud at rejse, og derfor har jeg — ganske privat — og uden økonomisk støtte fra og tilknytning til KH tilbudt at arrangere nogle billige sammenskudsrejser — fortrinsvis for tidligere kz-fanger og modstandsfolk til Østrig og Italien med afrejse 27. maj, 24. juni, 16. juli og 12. august.

Ikke mindre end 19 bilejere og ialt ca. 75 personer (ialt) har ønsket at deltage, og heraf er den langt overvejende del tidligere fanger og tidligere modstandsfolk.

Hvis du — med eller uden bil — er interesseret i at deltage i en sådan privat sammenskudsrejse, bedes du hurtigst muligt ringe eller skrive til mig enten til KH's kontor, St. Kannikestræde 10, MI 1336, eller til min privatadresse: Ordrup Jagtvej 137, Charl., Or. 5075.

Med venlig hilsen. H. KORNBECK.

G. FALBE-HANSEN A/S

RANDERS

JYDSK

KAFFEKOMPAGNI A/S

RANDERS

H. KROGSØE

Fabrikken „Karna“

RANDERS

JUTA SALATER

VORUP PR. RANDERS

**V. SAABY NIELSENS
BOGTRYKKERI**

Vestergade 32 - Randers

JØRGEN BOJE

Uld, huder & skind
Randers

EXPRES-TRYKKERIET

Randers

SOFUS NELLEMANN

v/ ROBERT NELLEMANN
RANDERS

AKTIESELSKABET

RANDERS SVINESLAGTERI

FACTORY HOLDING CO. A/S

RANDERS

VORBECKS TØMMERHANDEL A/S
RANDERS

A/S BAGERMESTRENE'S RUGBRØDSFABRIK
RANDERS

A/S ROSE-JENSEN
MURERMESTER- OG ENTREPRENØRFORR.
RANDERS

B. JOHANSEN
Houmeden 12 - Randers

RESTAURANT „GUDENAA“
Randers

**RANDERS
JERNSTØBERI**

OSVALD NIELSEN
Entrepenør
Torvegade 1 - Randers

KJÆR KNUDSEN
Randers

**RANDERS
AMTSAVIS**

**EBELTOFT
SKOFABRIK**

**EBELTOFT
ANDELS-SVINESLAGTERI**

Gestapofangerne

Den årlige generalforsamling.

Sjællands-afdelingen indbyder til generalforsamling i Admiral Gjeddes gård torsdag den 9. marts kl. 20.

Dagsordenen omfatter formandens beretning, aflæggelse af regnskab, valg samt eventuelt.

Landsstævne i Sønderjylland.

Landsstævnet afholdes i år i Sønderjylland i dagene 3., 4. og 5. juni. Nordmændene vil blive indbudt til at deltage. Stævnet vil rent geografisk samle sig om Sønderborg, Padborg og Kruså.

MUSEUM INDVIET I AUSCHWITZ

De tyske modstandsfolk hædret

I Auschwitz, nær den tjekiske grænse holdtes et stort stævne søndag den 29. januar. Blandt de 50.000 deltagere var 100 fra forskellige lande, således fra Frankrig, Belgien, Øst- og Vesttyskland samt 2 deltagere fra Danmark, nemlig arkivar N. O. Kyster og typograf Carl Nommels.

I forbindelse med stævnet var der en rundgang gennem lejren, så man fik lejlighed til at se den gamle hovedlejr samt de tre afdelinger af Birkenau-lejren. Den oprindelige lejr havde plads til 28.000 fanger, men da den ret snart blev for lille, fandt man et sumpet terræn til Birkenau-lejrens tre afdelinger. Gennem denne lejr gik 400.000 fanger, og på hele lejrområdet tilintetgjordes 4 millioner fanger, hvoraf halvdelen var jøder.

Ved stævnet, der holdtes i anledning af 16-året for lejrens befrielse, indviedes en dobbeltbarak med museum for den tyske modstandskamp fra 1928, fra hvilken tid fremskridtsvenlige mennesker i hele Tyskland begyndte at finde hinanden i kampen mod det nye tredje rige.

Senere indrettes en barak til museum for de franske fanger, derefter følger Italien. Der findes allerede et museum i to blokke for hele lejren.

De to danskere fortsatte rejsen videre og besøgte bl. a. den polske by Koszalyn, der var den første polske by, der oplevede befrielsen.

Dansk museum i Sachsenhausen

Der må i så fald skaffes 8.000 kr.

Kære kammerater!

Som tidligere nævnt har „Udvalget af Tidligere Fanger og Modstandsfolk“ modtaget opfordring til at levere materiale og indrette en dansk museumsafdeling i Sachsenhausen. Museet, der skal være permanent, får en fælles afdeling; men derudover 18 nationale afdelinger. Fra dansk side har vi haft ansøgning hos et par institutioner om afholdelse af de økonomiske udgifter i forbindelse hermed, men har fået afslag.

Det er vor opfattelse, at Danmark ikke må savnes i den internationale afdeling. Vi finder det uhyre vigtigt, at den opvoksende tyske ungdom ser, hvilke grusomheder, der blev begået af nazisterne. Samtidig kommer museet til at stå som et minde for de, der døde under og efter opholdet derude.

Men da hidtidige forsøg på at skaffe penge er mislykkedes, må vi gribe til en anden udvej.

Vi ved alle, at det beløb, vi fik før jul, ikke var erstatning, og vi ved også, at der i de fleste tilfælde var disponeret over beløbet. Men dog håber vi, at denne henvendelse, der skal være en opfordring til at *yde et bidrag* — stort eller lille — vil gøre det muligt at realisere tanken om en selvstændig dansk afdeling. Det er kalkuleret derhen, at det vil koste 8000 kr. at samle og opsætte materialet, hvilket må betragtes som et relativt lille beløb på baggrund af den historiske mission, museet vil have.

Altså, kære kammerat, vi føler, at vi er forpligtet overfor såvel vore døde kammerater som overfor eftertiden til, at vi som danske k-z-fanger har medvirket til at rejse dette minde for dansk deltagelse i kampen mod det nazistiske voldsherredømme.

EJVIND LYKKESTRAND,
udv. f. tidl. fanger og modstandsfolk,
Markkrogen 7, Kbhvn., Søborg,
giro 1120 00.

OSKAR VERNER,
Sachsenhausen.
EHGON NIELSEN,
Sachsenhausen.

NAZI-UDSTILLINGEN I HUSUM

Fagforbundene og aftenhøjskolen
var indbydere

Vandrestillingen „Giv mig 4 år“, med billeder og dokumenter fra nationalsocialismen åbnedes i Husum mandag den 30. januar kl. 15 i amtsfagskolen. Åbningstalen holdtes af landråd Borzиковski, hvorefter Waldemar Wartmann, Düsseldorf, gav en introduktion til udstillingen.

I forbindelse med udstillingen holdtes der følgende foredrag: Tirsdag den 31. januar „Magtovertagelsen“ (lektor Ulrich Kolbe, Kiel), onsdag den 1. februar film om magtovertagelsen, torsdag den 2. „Det nordiske menneske og undermennesket“ (dr. Hans Gramm, Hamborgs universitet), fredag den 3. filmaften „Tre gange 9. november“, „Hitler-ungdommen i det tredje rige“ og „Schubert-Sorge-processen“.

Alle møder og filmforevisninger fandt sted i amtsfagskolen. Arrangør var fagforbundene og aftenhøjskolen.

LÆSERBREVE OM ERSTATNINGSSAGEN

Ekstrabladet, den 29/11 1960.

Læste i bladet forleden dag, at en af vore k-z-fanger gerne ville have Tysklands-erstatningen udbetalt inden jul. Det er der mange, der gerne vil, for de fleste sidder jo ikke godt i det, for det meste på grund af sygdom efter opholdet i tyske lejre. Men der er mange gamle k-z-fanger, der gerne ville have navnene på vort fællesudvalg, for jeg mener det er folk, som man skal takke for deres indsats. Det er jo kammerater, der har brugt deres fritid til at hjælpe syge og dårligt stillede kammerater. Kan vi ikke få hele fællesudvalgets navne her i bladet, da jeg ser, det er et blad, som mange gamle k-z-fanger læser. — Underskrevet Neungamme-fangen.

Ekstrabladet, den 1/12 1960.

Som svar til Neungamme-fangen skal fællesudvalget herved oplyse følgende: Fællesudvalget blev dannet ved et møde i Admiral Gjeddes Gård den 18/8 1956, hvor de største fangeforeninger fra besættelsestiden var repræsenteret. Hele fællesudvalget har siddet hele tiden og består af følgende:

Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, arkitekt H. Kornbeck, pastor Poul Riis, professor, dr. tec. Ove Hoff, skræddermester Jacob Brandt, assistent Frode Toft, maskinarbejder Børge Emil Petersen, købmand Peter Hansen, civiloverpolitbetjent Sv. Julsgaard Larsen, politikommissær Hans Andersen, skibshandler

**GRENAA
FARVEHANDEL**
v/ Knud Møller

**GRENAA NY
TØMMERHANDEL**
Bakmann & Olesen

ANNA HOFFMEYER

Konditori
SKANDERBORG

**SKANDERBORG
AMTSBOGTRYKKERI A/S**

**SKANDERBORG
JERN- OG
STALFORRETNING A/S**

V. WESTER
Adelgade 99 - Skanderborg

ESSO-SERVICE
Adelgade 68 - Skanderborg

L. ELKJÆR PEDERSEN
Slagtermester
Vroldvej 16 - Skanderborg

A. BLOM & SØN A/S
Skanderborg

BENT DALGAARD
Adelgade 90 - Skanderborg

FREDE BUUR-ANDERSEN
Tømremester - maskinsnedkeri
Th. Nielsensgade 25 - Herning

**CHRISTENSEN & PEDERSENS
MASKINSNEDKERI**
Herning

MEJERIET „STASSANO“ A/S

SILKEBORG

L. DAMGAARD NIELSEN
SILKEBORG

SILKEBORG MØBELFABRIK

**AKTIESELSKABET
BANKEN FOR AARS OG OMEGN**

CHR. HJORTKJÆR & CO. A/S
AARS

AALESTRUP LANDBOBANK A/S

FARSØ OG OMEGNS SPAREKASSE

B O T E X
FABRIK FOR BOLIGTEXTILER
THRIGESVEJ 13—15 — HERNING

MIDTJYDSK KONFEKTION
TH. NIELSENSGADE 94 — HERNING

„GENEGA MØBLER“
SKOLEGADE 7 — HERNING

CARL F. NIELSEN

HERNING

Sv. Roland-Andersson, landsretssagfører H. Rambusch, Esbjerg, og tandtekn. Leo Kæraa, Aarhus. — Skulle »KEN« have interesse i at høre andet, er fællesudvalget til tjeneste med alle oplysninger. — Underskrevet Sv. Roland-Andersson.

Ekstrabladet, den 19/1 1961.

Dan den modstandsforening, vi savner! Efter at have læst alle de udmærkede indlæg i Ekstrabladet, samt Sven Roland-Anderssons redegørelse fra fællesudvalget fra fangeforeningerne, vil alle vi, som har fået erstatning, sige tak, selv om jeg med mit personlige kendskab til Roland ved, at han er så fin en mand, at han nødvendigvis modtager tak. — Jeg forstår nu, at dette fællesudvalg var den eneste løsning for dannelsen af fangeforeningerne. — Lad nu alt hvad være glemt, — lad os alle række hinanden hånden, og lad vor fællesudvalg danne den modstandsforening, vi har brug for. Roland — »Onkel«, som vi kaldte ham i den svære tid, lad ham komme frem med alle sine gode egenskaber og lad ham danne den fangeorganisation, vi har brug for. Underskrevet Neuengamme-fangen.

Ekstrabladet, den 27/1 1961.

Som svar til Neuengamme-fangen vil jeg først takke for tilliden. Angående nydannelsen af en fangeforening har vi jo »Kammeraternes Hjælpefond« — en fangeforening, der samtidig driver det humanitære og har et godt fangeblad »Pigtråd«. Her kan alle tidligere fanger få bistand til såvel sociale som økonomiske problemer. Lad hellere denne forening blive den støtte, vi savner i den landsammenslutning, du er inde på. — Som tak sendes du de bedste hilsener. Underskrevet Sven Roland-Andersson, Valby Langgade 86 B, Valby.

Hollands kirke-akademi begyndt i k-z-lejren Buchenwald.

De sidste 15 år har betydet brobygning mellem kirken og befolkningen

Det begyndte i Buchenwald. Mellem fangerne var en gruppe hollændere, som, når tid og lejlighed en sjælden gang tillod det, talte sammen om fremtiden for deres land og deres kirke.

Den skulle, om de selv slap levende ud af koncentrationslejren og fik mulighed for at udforme den, blive anderledes og bedre, end før anden verdenskrig brød løs. Kirken skulle ud af sin tilbagetrækkethed fra det verdslige kulturliv. — Den skulle med sit budskab placeres midt i folket, og kirkens store, ubrugte reserve af læge medlemmer skulle aktiviseres og gøres direkte medansvarlige for

formningen af fremtidens kristne kulturliv.

Nye vejes nødvendighed

Hvordan dette skulle ske, havde en af de hollandske fanger, dr. Johan Eykman, gjort sig sine tanker om, skriver Kristeligt Dagblad. Før tyskerne arresterede ham og sendte ham til Buchenwald, havde han dygtigt og målbevidst tjent sin kirke i dennes ungdomsarbejde. De linjer, man arbejdede efter her i mellemkrigstiden, var foreningslivets uden synderlig kontakt med det, der rørte sig uden for kirke og menighed. Men på den linje kunne man umuligt fortsætte, når krigen engang var forbi. Fremtiden tilhørte den kirke og det kirkelige arbejde, der sigtede på hele folket og ikke blot på menighedens og de kristne ungdomsforeningers medlemmer.

Sine konkrete tanker og planer herom samlede dr. Eykman i skitsen til en institution „Kerk en Wereld“ (Kirke og verden). Han nåede ikke selv at se sin plan virkeliggjort, idet han — medtaget af opholdet i Buchenwald — døde i januar 1945. Men samme efterår blev hans plan forelagt Nederlands reformerte kirke, som godkendte den og realiserede den i Driebergen ved Utrecht.

Driebergens særkende

Der er lighedspunkter mellem „Kerk en Wereld“, den svenske Sigtuna-stiftelse og de evangeliske akademier i Tyskland. Alle steder drejer det sig om kirkens kontakt med folk, stat og samfund, så det kristne lægfolks ansvarlige medarbejdere står i forgrunden.

Men det hollandske Kerk en Wereld, der nu har bestået i 15 år og i tid er grundlagt før de evangeliske akademier i Tyskland, har dog sit særlige ansigt. Man sigter her på det, man har kaldt „et moderne lægmands-apostolat midt i livets hverdag“. Derfor lægger instituttet i Driebergen hovedvægten på fireårige kurser for unge mænd og kvinder med teologi, socialvidenskab og psykologi som hovedfag.

Som bidiscipliner er sport og dans, sang og håndarbejde sat på lærepla-

nen, lige som den også omfatter et års praktik i erhvervslivet.

Gennem de 15 år har 161 unge mænd og kvinder gennemgået denne uddannelse og er derefter gået i gang med vidt forskellige opgaver inden og uden for kirken. Man finder dem som ungdomsledere, religionslærere og evangelister, som sociale sekretærer, klub-ledere og fritidsledere i industri- og forretningsvirksomheder.

Lighed med de evangeliske akademier

Ved siden heraf følger Kerk en Wereld en arbejdslinie, der ligger tæt opad de evangeliske akademier i Tyskland. I Driebergen mødes folk fra alle samfundslag og erhvervsgræne i Holland til kortere eller længere samvær og med det formål at drøfte deres hverdagsproblemer i lys af den kristne tro.

Endelig står Driebergen også i forbindelse med et moderne folkemissionsarbejde, hvis hovedorgan er bladet „De open deur“ (Den åbne dør), og hvorigennem man søger at nå de kirkefremmede med kirkens budskab.

I stadig vækst

15-års dagen den 20. december blev markeret ved en fest i Driebergen, hvor dronning Juliana og medlemmer af den hollandske regering var til stede.

Dagbogsblade

1/1.

Den dyreste fange.

Hitlers kronprins, Rudolf Hess, er verdens dyreste fange. Hans officielle værter i Spandau-fængslet er de fire store, USA, Sovjet, England og Frankrig, men det er byen Berlin, der må betale regningen.

Den lyder på en halv million kroner, men heri er dog omkostningerne til de to medfanger Albert Speer og Baldur von Schirach medregnet.

Myndighederne i Vestberlin er meget ivrige efter at få de tre fanger flyttet til et billigere sted, men de fire store hævder, at af hensyn til fangernes egen sikkerhed er det nødvendigt at holde dem isoleret.

Speer og von Schirach opfører sig ret normalt, men Hess er efter de flestes mening gal.

Plovfabrikken SKJOLD A/S   LIND PR. HERNING
IVER JENSEN Trikotagefabrik IKAST
M. Nielsens   TØMMERHANDEL   TARM
H. SØNDERBY & CO. Maskinfabrik TARM
A/S VEJLE MÆLKEKOMPAGNI
A/S VEJLE MARGARINEFABRIK
CONTINENTAL VIN-IMPORT Vejle
KONRAD JØRGENSEN Bogtrykkeri Kolding
SVEND KIRCHEINER Højspændingsinstallatør Vestergade 7 - Tønder
BENT NYGAARD & CO. Tønder
„EGONS BLOMSTER“ Tønder

VEJLE ALBUMINFABRIK AKTIESELSKABET	
WINDFELD-HANSENS BOMULDSSPINDERI A/S VEJLE	
AKTIESELSKABET VEJLE SAALELÆDERFABRIK	
DANSK KAFFERISTERI AKTIESELSKAB KOLDING	
A/S KAALUNDS FABRIKER KOLDING	
MØLLER & CO. EFTFLG. FLENSBORG	
TH. LAURSENS BOGTRYKKERI TØNDER	
J. N. JEPSEN BOG- & PAPIRHANDEL TØNDER	BLENNERS <i>Dampvaskeri</i> TØNDER
PETERSEN & KNUDSEN PADBORG	TØNDER MEJERI

4/1.

Gave til 4. maj-kollegiet i Aalborg.

4. maj-kollegiet i Aalborg har fra en tidligere gestapofange modtaget hele det beløb, som den pågældende til jul modtog fra det udvalg, der fordeler fangeerstatningen fra Vesttyskland.

Udvalget nåede stort set at få de mange erstatningsbeløb sendt ud inden jul, men alligevel har mange mennesker vægret sig ved at betragte erstatningschecken som en ekstra julegave og en højtidshilsen fra tyskerne. Adskillige har brugt pengene til julevelgørenhed, og en af de ålborgensere, der har siddet længe i tysk fangenskab, har sendt sin check til 4. maj-kollegiet, hvor pengene er indsat på det legat, som medlemmer af den illegale organisation K-kompagniet oprettede for nogle år siden. Legatets renter uddeles hvert år den 4. maj til en af de studerende på kollegiet.

7/1.

754 sager mod tidligere nazister.

Talrige sagsanlæg mod anklagede i forbindelse med naziforbrydelser vil i de kommende måneder blive behandlet ved nævningeting i forbundsrepublikken. Akterne er samlet i en central for opklaring af naziforbrydelser i Ludwigsburg.

Denne central har i de to år, den har bestået, bearbejdet 754 sager. En del af disse blev henlagt på grund af manglende bevis, mens andre blev overgivet statsadvokaturerne til videre behandling.

13/1.

Nazi-lederens straf skærpet i landsretten.

De danske nazisters leder, den 54-årige sproglærer Sven Wladimir Salicath, blev i går ved østre landsret idømt 20 dages hæfte. Han var ved retten på Frederiksberg blevet idømt 7 dages hæfte, men både han og anklagemyndigheden appellerede dommen. Salicath blev dømt for at have ophidset til had mod jøderne og udsprede falske beskyldninger.

Sproglærer Salicath er ansvarshavende redaktør af nazisternes blad, Fædrelandet. Det var dette blad, der bragte de to artikler, som blev årsag til tiltalen. Kun den ene havde han selv skrevet.

13/1.

Tyske roser til Lidice. — Forsoningsgestus over for den tjekkiske by, som SS jævnedes med jorden.

Den tyske by Zweibrücken i Pfalz har vedtaget at forære 100 rosenbuske af den særlige sort, der bærer navnet »Zweibrücken«, til den tjekkiske landsby Lidice. Det drejer sig om en forsoningsgestus over for indbyggerne i Lidice. Denne landsby, der havde ca. 2000 indbyggere, blev den 10. juni 1942 fuldstændigt jævnet med jorden af de tyske SS-folk som hævn for attentatet på naziterroristen Heydrich. Alle mandlige indbyggere i Lidice blev skudt, byens kvin-

der anbragt i koncentrationslejre og børnene ført til opdragelsescentre.

En læser spørger: Hvad siger Pigtråd til det?

Der er hos redaktionen ingen vaklen i svaret: Man bør tage imod roserne og være glade for at de kommer, netop fordi de kommer fra denne afsender. Vi er gået absolut ind for, at den enkelte ex-fange modtager erstatningsbeløbet fra Vesttyskland, fordi vi betragter den som en bod. Roserne fra en tysk by til Lidice bør ses under samme synsvinkel.

14/1.

Bog om Eichmann.

Samtidig med den store Eichmann-proces begynder i marts udsendes på Nyt Nordisk Forlag bogen »Jeg jagede Eichmann«, skrevet af Tuviah Friedman — manden, der har viet de sidste 15 år af sit liv til at opspore denne store naziforbryder.

23/1.

Betroet medarbejder.

Franz Novak, en tidligere SS-kaptajn, blev fredag arresteret i Wien, hvor han har en overordnet stilling i et forlagstrykkeri. Overfor det østrigske politi indrømmede Novak, at han under krigen var en af Adolf Eichmanns betroede medarbejdere.

2/2.

Eichmanns tidligere chef jages i Tyskland.

Anholdelsen af den tidligere Waffen SS-oberstløjtnant Hermann Höffle i Salzburg har bragt nye forlydender om, at en anden storforbryder fra nazitiden — gestapochefen Hermann Müller — er i live, og fra den offentlige anklagers kontor i Frankfurt oplystes i går, at jagten på Müller er blevet intensiveret.

11/2.

Dr. Hæstrup besøger nu universiteterne og seminarierne.

Dr. phil. Jørgen Hæstrup har på Århus universitet indledt den række øvelser, som han i forårssemesteret skal holde med de historiestuderende over besættelsestidens historie. Det er første gang i de danske universiteters historie, at besættelsestiden er gjort til genstand for regulære øvelser. Det er meningen, at dr. Hæstrup skal holde øvelser i Århus to timer hver uge semesteret ud. Til efteråret forlægger han undervisningen til Københavns universitet.

11/2.

SS-mand dømt for episode under de lange knives nat.

Den tidligere SS-general Erich von dem Bach-Zelewski blev i går idømt 4 år og 6 måneders fængsel fra hans arrestation i december 1958 at regne. Han er to gange tidligere blevet frikendt i samme sag på grund af »bevisets stilling«.

Han blev kendt skyldig i under »de lange knives nat« under Røhmrevolten i juni 1934 at have ladet godsejeren Anton von Hohberg i Østpreussen skyde. Statsadvokaten erklærede, at det ikke kunne bevises, at Himmler eller Heydrich havde givet ordre til dette drab.

Von dem Bach-Zelewski tidligere adjudant, Zummach, har erklæret, at von dem Bach-Zelewski gav ham og en anden SS-mand ordre til at skyde von Hohberg og gav dem begge tavshedspligt. Zummach har begået selvmord i fængslet.

Som general i SS knuste han i 1944 opstanden i Warszawa. Af den grund, og fordi han er impliceret i en række henrettelser af jøder, løber endnu en række sager mod ham.

Von dem Bach-Zelewski påstår, at han i sin tid smuglede en giftkapsel ind i fængslet til rigsmarskal Hermann Göring for at spare denne vejen til galgen.

Da han efter krigen blev løsladt af amerikanerne, blev han omvendt til katolicismen. Han arbejdede først som handelsreisende og senere som natvægter.

Retten udtalte, at von dem Bach-Zelewski har ladet von Hohberg myrde for egen regning og risiko.

13/2.

Eichmann-sagen udsat.

Dr. Robert Servatius, der skal forsvare nazibødlen Adolf Eichmann for retten i Haifa, har anmodet om en to ugers udsettelse af sagen. Grunden til anmodningen er, at dr. Servatius ikke vil kunne blive færdig med sine omfattende forberedelser af forsvaret før i midten af marts.

Richard Baer.

Fra 1942—44 Neuengamme-fangernes onde ånd. Blev Auschwitz-lejrens sidste kommandant. På hans konto står 1 million menneskeliv. Selv bad han om nåde, da han fornyligt blev fængslet.

Pressefolk som aktive modstandsfolk

En bog, der giver et godt indtryk af pressens kamp mod tyskerne.

På initiativ af Dansk Journalistforening — Provinsjournalisterne — har L. Bindsløv Frederiksen skildret „Pressen under besættelsen“ i et digert værk på over 500 tætskrevne sider. Bogen giver ikke blot selve pressens stilling i besættelsestiden, men er samtidig en betydelig skildring af en stor del af Danmarks frihedskamp.

Det er naturligt, at pressen var noget af det første, tyskerne kastede sig over efter besættelsen, og de havde et fortrinligt forhåndskendskab til den danske presses ret engelskvenlige holdning. Allerede den 11. april 1940 blev den første danske pressemand arresteret. Det var bladet „Vestkysten“'s ansvarshavende redaktør, Knud Rée. Årsagen var, i første omgang, at han var røget uklar med en lokal nazist, men det viste sig også, at tyskerne mistænkte ham for at være i samarbejde med Secret Service. Redaktør Rée førtes til Tyskland, men fra pressekredse, regeringen og kongehuset protesteredes så kraftigt over dette overgreb, at han allerede den 19. april blev løsladt igen og fik tilladelse til at rejse hjem til Esbjerg.

Det varede dog ikke ret længe, før tyskerne arresterede nye pressefolk. Disse arrestationer foregik i Sønderjylland, og det drejede sig om fire journalister. Værst var dette for Flensborg Avis' Tønder-redaktør, Viggo Lausten, der var tysk statsborger. Han begik da også selvmord i arresten. Og derefter blev den ene danske pressemand afsat efter den anden — og flere blev dræbt.

I København gik de første tyske overgreb ud over de før krigen så kendte kommentatorer, Nic. Blædel fra Berlingske Tidende og Franz v. Jessen, Nationaltidende. De var begge hæderkronede journalister med en alsidig indsigt i udenrigspolitiske anliggender, og de havde klare sympa-

tier for det vestlige demokrati, og en dyb mistro og mistillid til Hitlers nazisme. Tyskerne nøjedes dog med at afsætte dem begge. Senere blev også Kristeligt Dagblads chefredaktør Helweg-Larsen afsat — bedst huskes vel hans lille leder om „Larverne ved skovene omkring Køge“. Det var storslået journalistik, som alle danske forstod. — Aage Schoch, Nationaltidende, blev ligeledes afsat, og

Ebbe Munck er i dag gået helt over i diplomatiet.

hans medarbejder Børge Outze blev krævet afsat, men han klarede sig dog igennem ved bladet, til han blev arresteret og senere kunne flygte til Sverige. Også Social-Demokraten mistede sin chefredaktør — den senere overborgmester H. P. Sørensen.

Bogen er ikke mindst bemærkelsesværdig, fordi så mange små blade indtager en hæderkronet plads.

Blandt dem kan nævnes Dannevirke i Haderslev, Horsens Folkeblad, de tre Aarhusblade: Demokraten, Aarhus Amtstidende og Aarhus Stiftstidende, Aalborg Stiftstidende og det allerede nævnte Kristeligt Dagblad, der hævdede sig endog særdeles fint. Hver eneste dag — besættelsen igennem — gav bladene tyskernes pressechef i Danmark, Meissner, adskillige grå hår i hovedet. Desværre har mange af disse blade ikke fået den belønning i efterkrigstiden, som de havde fortjent.

I bogen støder man på adskillige af de navne, som kom til at få stor

betydning for frihedskampen. Den skildrer for eksempel, hvordan Ebbe Munck blev afsat som Berlingske Tidendes Stockholm-korrespondent, og han gik straks i frihedskampens tjeneste ved at blive mellemmand mellem modstandsstyrkerne i Danmark og London-kommandoen. I forvejen har vi allerede nævnt Aage Schoch, der senere blev medlem af frihedsrådet, og Børge Outze, der jo startede det illegale Information. Adskilligt flere kunne for den sags skyld nævnes i den forbindelse.

Flere af de danske blade blev bombet i krigens år, blandt dem Kolding Folkeblad, Fyens Stiftstidende, Aarhus Stiftstidende o. s. v. Såvel i Aarhus som i Kolding blev redaktorerne dræbt.

Bogen fastslår med al ønskelig tydelighed, at langt den største del af Danmarks førende penne i krigens tid indtog en klar stilling imod tyskerne. Desværre kunne der vel også

Redaktør Helweg-Larsen var i lang tid besættelsestidens mest omtalte bladmand.

have været skrevet en bog — ligeså tyk — om de mange, der helt undlod at tage stilling, eller som indtog en noget kedelig holdning, men det er naturligvis en helt anden sag. Lad os her nøjes med at tænke på de mange, der var positive.